

Termelés és kutatás egy iskolai mezőgazdasági szövetkezetben

A szocialista társadalomra jellemző új embertípus munka iránti magatartását jól megszervezett, következetesen irányított, ellenőrzött munkával kell megalapozni. Az iskolának bizonyítania kell, hogy lépést tart a korszerű termeléssel, és képes megfelelő pályák felé irányítani az ifjúságot.

Az iskolai *mezőgazdasági oktatás* fő feladata — a fentiek keretében — megtanítani a tanulókat megfigyelni, kísérletezni, következtetéseket levonni és azokat a termelésben alkalmazni, továbbá úgy felkészíteni őket elméleti és gyakorlati ismeretekkel, hogy készek legyenek a korszerűen fejlődő mezőgazdaságban elfogadni és alkotó módon felhasználni az újat. A jelzett feladatokat az *általános iskola* több területen és változatos formában láthatja el:

— a tantervi anyag elsajátításával elméleti és gyakorlati foglalkozások keretében (osztályban, laboratóriumban, gyakorlókertben, üzemlátogatáson stb.);

— köri tevékenységben, ahol biztosíthatja a tanulók differenciált foglalkoztatását, érdeklődésüknek megfelelően;

— a termelőmunka és az elméleti ismeretek összekapcsolása érdekében szervezett iskolai mezőgazdasági termelőszövetkezetek keretében.

A felsorolt tevékenységi formák dialektikusan összefüggnek, és megvalósításuk sokoldalú igénybevételt jelent a tanulók számára (termelőmunka, kísérletek, megfigyelések, következtetések, értékelés; a termékek értékesítése és felhasználása), ami biztosíthatja a nevelés hatékonyságát. Mindennek érdekében a munkaszervezés *játékos formáját* kell alkalmazni, elvárva ugyanakkor a kellő komolyságot. A munka ne legyen teher, kényszer, hanem szolgáljon a gyermek örömére, lelki kielégülésére.

Országunk gazdasági életének harmonikus fejlődése feltételezi a mezőgazdaság modernizálását, ami viszont tudományos módszerek és megfelelő technikai eljárások alkalmazását igényli — ezt pedig csakis jól képzett szakemberekre bízhatjuk. Köztudomású, hogy azok a gyermekek, akik szüleik foglalkozása és mikroközösségük hatása révén közvetlen kapcsolatba kerülnek az iparral, többnyire ugyanarra fordulnak a pályaválasztás útján; mind szociológiailag, mind lélektanilag érthető tehát, ha a korszerű mezőgazdaság jövődjéért szakembereit elsősorban a *falusi iskolákban* keressük.

Több évi tapasztalat alapján rájöttem arra, hogy a falusi környezetben felnőtt gyermek kellő irányítással felkészült szakemberré válhat a mezőgazdaságban. A tanulók képzésében és a mezőgazdaság felé irányításában fontos eszköznek tartom a „mikrotévesz” — kis mezőgazdasági termelőszövetkezet — létrehozását és vonzó, a gyermekeknek örömtől szerző működtetését. A fizikai munka megszerettetése hozzájárul a pályaválasztási gondok megoldásához: a gyakorlati készség kialakítását segíti elő, módot ad az egyszerűbb szerszámokkal, gépekkel való bánás elsajátítására, fejleszti a találékonyságot és a kezűgyességet.

Óriási a nevelő értéke is. A gyermekek megtanulnak közösen dolgozni, fejlődik akaratuk, kitartásuk, alkotó képzeletük, szervezőkészségük és versenyszellemük — mindazon tulajdonságaik, amelyekre a termelőmunkában elengedhetetlenül szükségük lesz. Ugyanakkor a tanulók tevékenysége nem kis mértékben hozzájárul a korszerű agrotechnika népszerűsítéséhez a felnőttek körében.

Az általános agrotechnika tanulmányozása az iskolában hozzásegíti a tanulót a legfontosabb termelőeszköz, a *talaj* tudományos megismeréséhez; kultúrnövényeink életfeltételeinek megismerése pedig lehetővé teszi a kis térsz-tagok számára a magas terméshozamok elérését. Ahhoz, hogy helyesen tudjunk gazdálkodni, föltétlenül szükséges ismernünk minden növény igényeit a talajt, az éghajlatot, a tápanyagokat és nem utolsósorban a művelést illetően. A mezőgazdaság tehát — a hiede-

lemmel ellentétben — *sokoldalú képzettséget* igényel. Egy jó mezőgazdásznak lépést kell tartania az újjal, ismernie kell a gépeket, a növényvédő és gyomirtó vegyszereket, az új növényfajtákat és azok agrotechnikai szükségleteit, a nemesítés alapelemeit, a talaj fizikai-kémiai felépítését, s értenie kell a meteorológiához, hogy az időjárás szeszélyeinek függvényében mindig a legmegfelelőbb intézkedéseket fogantathassa.

A „mikrotéesz“ gyakorlati működtetése — az elméleti oktatással párhuzamosan — kiváló alkalmat teremt a szükséges ismeretek megszervezésére és alkalmazására. A tanulók hasznos készségeket szereznek a talajmegtanuláshoz, a vetőmag előkészítéséhez, a vetéshez, a növények ápolásához, a termés betakarításához és tárolásához — egyszerűen betekintést kapnak a mezőgazdaságba mint *szakmába*. Tájékoztatóra tesznek szert az ipar egyes ágai és a mezőgazdaság szükségesszerű kapcsolatait, a mezőgazdaság korszerűsítése és belterjessé tétele lehetőségeit illetően, s megtanulják értékelni a munkát, a sajátjukat, de a felnőtteket is — ami újabb motivációként hat mind iskolai, mind iskolán kívüli tevékenységükben.

Érdekes jelenség alakult ki falun. Az iskolás gyermekek s a szülők nagy része a „mesterség“ fogalmat valamilyen városi ipari foglalkozásként értelmezi, s nem gondol arra, hogy a föld megművelése, a növénytermesztés és állattenyésztés éppoly fontos, mint az ipar, s ma már egyre nagyobb tudást és hozzáértést követelő mesteresség ez is. Szociológiai és lélektani paradoxonnak tűnik, de így van: magukkal a földműves-gyermekekkel kell tehát megismertetnünk és megszerettetnünk a földművelés ősi foglalkozását. Erre — mint iskolánk tapasztalata is bizonyítja — kiváló eszköz a „mikrotéesz“, ahol a gyermekek nemcsak a munka örömeivel, emberformáló hatásával ismerkednek meg, hanem a tudományos gazdálkodás módszereivel is, ami érdekesebbé, vonzóbbá teszi számukra ezt a szakmát. Természetesen a nevelőmunka még eredményesebb, ha az iskolának olyan patrónusai vannak, mint a mienknek: az immár országos hírű geryeszegi Marosvölgye Termelői Szövetkezet és a marosvásárhelyi Mezőgazdasági Kísérleti Állomás.

Megalakulás és munkaszervezés

A földterületet a „nagy“ termelőszövetkezettől kaptuk, s művelésére szerződést kötöttünk, amelyben leszögeztük mindkét fél jogait és kötelezségeit. A szerződésben az iskola és a „mikrotéesz“ képviselői kötelezséget vállaltak: idejében és megfelelő körülmények között végezzük el a növényápolási munkákat, s a termést a gazdaságnak adjuk át — az pedig biztosítja a főbb talajművelési munkákat (szántás és porhanyítás), a vetést, a betakarított termények elszállítását, a technikai irányítást, a vetőmagot, a trágyát, a gyom- és rovarirtó szereket. Leszögeztük azt is, hogy a tagok javadalmazása globális akkord alapján fog történni, s elhatároztuk, hogy az elért jövedelem 50 százalékát iskolaműhely felszerelésére, 30 százalékát tanulmányi kirándulások és táborozások, illetve tapasztalatcserék szervezésére, 20 százalékát a tagság egyéni javadalmazására fordítjuk — ha pedig terven felüli jövedelmet érünk el, annak 40 százalékát a tagok, 10 százalékát a tanerők javadalmazására, a többit a közös alap bővítésére szánjuk.

A kisgazdaság számára termelési tervet dolgoztunk ki, ezt a tagság megvitatta és jóváhagyta. A tagságot az V—VII. osztályos tanulók és az osztályfőnökök, illetve pioniroktató-parancsnokok alkotják. Már az alakuló közgyűlésen megválasztottuk — s azóta minden évben újraválasztjuk — a vezetőtanácsot. Az első pillanattól vigyáztunk arra, hogy *minden vezető szerepet gyermekek töltsenek be*; így maguk közül választottak elnököt, alelnököt, mérnököt, könyvelőt és nyilván tartót, raktárnokot, anyagkezelőt és brigádosokat.

Meg kell jegyeznem, hogy a gyermekek mint vezetőtanács-tagok nagyon komolyan veszik feladatukat. Gyakorlati munkán az elnök, a mérnök, a brigádos szava „szent“. A kis téesz-tag csakis az ő beleegyezésükkel hagyhatja el munkahelyét (még akkor is, ha mondjuk valamelyik tanerő küldi el valahova). A vezetőtanács egyben része a pioníregység, illetve -osztag vezetőségének is, így lehetőség nyílik az eredmények és hiányosságok elemzésére az ifjúsági szervezetben. Mi, tanerők (jómagam biológiatanár vagyok) tanácsadó, segítő szerepet töltünk be.

A „mikrotéesz“ tagsága négy brigádra, s minden brigád három alegységre oszlik. A fiúk és lányok létszáma a csoportokon belül arányos. A brigádok élére nem mindig a legjobb tanulót választják, hanem azt, *aki a legtöbb hajlamot tanúsítja* a mezőgazdasági munkák iránt. A brigádosok és a csoportfelelősök feladata pontos nyilvántartást vezetni a munkában részt vevőkről és az elvégzett munkáról. A termelési tervet — immár négy éve — mindig egy évre dolgozzuk ki, és az év lejártával a vezetőtanács beszámolót terjeszt a közgyűlés elé. A tervben fi-

gyeembe vesszük a „nagy” termelőszövetkezet ajánlásait, valamint az iskolai program és a tanulók életkori sajátosságai szabta kritériumokat. Tekintettel arra, hogy a tevékenységet a demokrácia és az önkormányzás elvére alapoztuk, s hogy olyan kérdéseket kell megoldanunk, mint a munkafegyelem tiszteletben tartása, a beszámoló elkészítése, előterjesztése és érdemleges megvitatása stb., szükségesnek láttuk egy szervezeti szabályzat kidolgozását, melynek előírásaihoz pontosan ragaszkodunk.

A tagság minden évben szorgalmasan dolgozott — a második évtől azonban még öntudatosabban, nagyobb lendülettel, fegyelmezetten, s nemcsak a kötelező gyakorlati órákon, hanem szabad időben, sőt vakációban is. A gyakorlati foglalkozások előtt szakmai és munkavédelmi felkészítést tartunk, ismertetjük a munka egészségügyi szabályait, s a tanulók munkaruhát vesznek fel. A szakmai felkészítések során megmagyaráztuk a tanulónak például az őszi szántás szükségességét a tavaszi növények szempontjából, a műtrágya helyes adagolását a cukorrépa, a kukorica és a burgonya termesztésében, a megfelelő növényűrsűség fontosságát stb., a továbbiakban pedig figyelemmel kísértük egy-egy növényfajon belül a fajták legalkalmasabb megválasztását, termesztését s az új fajták bevezetését. Az elért eredmények a terméshozam növekedésével igazolják, hogy az agrotechnikai szabályokat helyesen alkalmaztuk: minden termesztett növénynél túlhaladtuk a tervezett mennyiséget. (Csupán néhány adatot említek meg: cukorrépából 55 350 kg, kukoricából 11 190 kg, burgonyából 43 860 kg hektáronként.)

Oktatói és nevelői célú vállalkozásról lévén szó, természetesen nemcsak nagy termés elérésére törekedtünk, hanem arra is, hogy a termelőmunkát összekapcsoljuk a kutató, kísérletező és megfigyelő tevékenységgel. Az anyagiaknál sokkal többet nyerünk az új embertípus erkölcsi vonásainak kialakításával — és ez a fő célunk. Iskolánk tanulói eddig is kivették részüket a munkából (minden évben szerveztünk tisztasági versenyt, hozzájárultunk a község szépítéséhez, segítettünk a terménybegyűjtésben), ez azonban időszakosan, alkalmszerűen történt. A „mikrotész” megszervezésével mindez új jelleget öltött, rendszeres tevékenységgé vált, s oda vezetett, hogy a tanulók ma már más szemmel nézik a földművelés „ösmesterségét”. S ez természetes is, hiszen kísérleteink folyamán sokszor valóban tudományos munkát végeztünk: megállapítottuk a talaj Ph-értékét (savanyúságát), talajhőmérőt használtunk a legmegfelelőbb vetési időszak meghatározására, ellenőriztünk egyes ősi megfigyeléseket (a kukorica esetében például azt, hogy a természetben vadon élő növények közül melyik virágzik 9-10°C hőmérsékletnél, ami a vetés idejének kezdetét jelzi; ilyen többek között a kókény), megvizsgáltuk a magok csíráképeségét, betakarításkor megismerkedtünk a nedvességmérővel, amelyel a kukorica nedvességtartalmát állapítottuk meg, a Zeiss refraktométerrel pedig a cukorrépa cukortartalmát sikerült kimutatnunk. A tanulónak külön élményt jelentettek azok a kísérletek, amelyeket a műtrágya mennyiségi és időbeli alkalmazására végeztünk a szakos tanár és mérnök irányítása mellett.

Gondolatébresztő kísérletezés

Szem előtt tartva a Román Kommunista Párt XI. kongresszusán elfogadott program előírásait az oktatásra és a munkaerő szakképzésére vonatkozóan, iskolánkban is megkülönböztetett figyelmet fordítunk az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására a szakmai nevelésben. A program hangsúlyozza, hogy „minden iskolának ugyanakkor termelőegységnek kell lennie, amely lehetővé teszi a tanulók megfelelő gyakorlati képzését” — s mi ennek megfelelően a nemzetgazdaság szempontjából különlegesen fontos termények: a burgonya, a cukorrépa és a kukorica termesztését helyeztük előtérbe. Kísérleteink és megfigyeléseink, bár csak kis területeken végeztük őket, mégis jelentős eredményekhez vezettek, s ezek a következő években érdemleges változásokat hoztak egyes növényfajok és -fajták továbbtermesztésében. Megemlíthetem például a Desirée és a Ressay burgonyafajta kipróbálását és termesztése kiterjesztését — kísérleteink alapján — a „nagy” mtsz-ben, ahol ma már mintegy 30, illetve 50 hektáron termesztik e két fajtát.

A következőkben néhány kísérletünket szeretném ismertetni, helyszűke miatt természetesen csak rövidre fogva.

1973-ban beállítottunk egy mikroparcellás bemutató, illetve fajta-összehasonlító kísérletet 10 burgonyafajttal (ebből 8 fajtát a marosvásárhelyi Kísérleti Állomástól kaptunk, s hozzájuk utasításokat a megfigyeléshez). Megfigyeltük a gumók színét, alakját, a fajták viselkedését a fejlődés különböző szakaszaiban; megfigyeltük a burgonya levélszínét, a virágzás kezdetét és végét, a virágok színét, a szár leszáradását, a termőképességet; a betakarításnál megszámoltuk a gumókat, meg-

mértük a súlyukat, megvizsgáltuk hasznosíthatóságukat (ipari fajtáknál), és külön figyeltük ellenállóképességüket a betegségekkel (burgonyavész, szárazrothadás) szemben.

A mikroparcellás burgonyakísérletet megismételtük 1974-ben is. A második évben két új fajttal bővült a kísérlet: a Desirée és a Iarla fajttal. Az ültetést március utolsó harmadában és április első napjaiban végeztük. A termelési feltételek (az egyenletes, ágyásszerűen előkészített talaj) egyenlő lehetőségeket biztosított minden fajta számára. Az ápolást (kapálás és töltogetés) kizárólag kézi munkaerővel oldottuk meg, a növényvédelmi eljárásokat pedig (gyomirtás, kolorádóbogár elleni porozás, burgonyavész elleni permetezés) ugyanúgy végeztük, mint a nagy parcellákon.

A betakarításra szeptember második felében került sor, amikor a kis „téesztagok“ visszatértek az iskolába. Amint a táblázatból kitűnik, nemcsak a fajták között tapasztaltunk nagy természhozamkülönbségeket, hanem a két kísérleti év átlagai között is. (Míg 1973-ban a legmagasabb termés 43 130 kg volt a Ressay esetében, és a legalacsonyabb, 4333 kg a helyi vegyes fajtánál, 1974-ben a legnagyobb termés már meghaladta a 66 000 kg-t a Iarla esetében, a legalacsonyabb termés pedig 16 600 kg volt — ugyancsak a helyi vegyes fajtából.) Az egyes fajták közötti különbség mindkét évben igen nagyknak mutatkozott, s a két év átlagában az Ostara hozta a legjobb eredményt, tehát a mi körülményeink között ez a fajta ezután is bő termést ígér. Amint már említettem, a kísérlet második évében a Desirée és a Iarla meghaladta a 6 vagonos átlagtermést — 7, illetve 14 százalékkal szárnyalva túl az Ostara „rekordját“. Hasonlóan bőtermő fajtának minősíthető a Ressay is, amely 1973-ban a legnagyobb termést adta.

E négy burgonyafajta bebizonyította magas termőképességét, s ezért következő évi kísérleteinkben is figyelemmel fogjuk kísérni viselkedésüket. Ugyancsak a kísérletek tanulságaként állapíthatjuk meg, hogy a leggyengébb terméseredményeket a helyi vegyes és az Urgenta fajták hozták (az Ostara termésátlagának 22—29 százalékát).

Sikerült megállapítanunk, hogy bizonyos pozitív összefüggés van a gumók száma és a termésátlag között (például az Ostara fajtánál 21,6 és 31,8 volt a tövekkénti gumók száma, az Urgenta fajtánál 13,6 és 15). A táblázatból az is kitűnik, hogy az egyes fajták nem egyformán ellenállóak a rothadásos betegségekkel szemben. Betakarításkor legtöbb rothadt gumót (2,6 százalék) a Spartan fajtánál tapasztaltunk. Megfigyeléseinkből kitűnt, hogy ez elég bőtermő fajta, átlagtermése meghaladta a 30 tonnát, de gyenge ellenálló képessége miatt nem javasolhatjuk további termesztését. A többi fajta, főleg a bőtermő Ostara, Desirée és Iarla esetében, a romlott gumók százaléka nem haladja meg a 0,5 százalékot.

Végkövetkeztetésként a tanulókkal együtt megállapítottuk, pontosabban ők maguk világosan meglátták: nagy természhozamot csak bőtermő új fajtákkal lehet elérni. A több mint három éve termesztésben levő fajták leromlottak, és nem képesek nagy termést hozni. Ösztönöztem a tanulókat, hogy a levont következtetéseket hasznosítsák a háztáji kertekben is, győzzék meg szüleiket a fajták felújításának hasznáról, valamint arról, hogy az Ostara, s Desirée, a Iarla és a Ressay fajta minőségileg is kielégíti a piac, a fogyasztók igényeit.

Az említett fajták bőtermő-képességüket annak köszönhetik, hogy a többi fajtához viszonyítva ellenállóbbak, és a gumóknak kezdetben nagy a növekedési erélye — vagyis mire az erős támadás fellépne, a gumók már kifejlődtek. Ugyancsak nagy fontosságot tulajdonítunk a korai ültetésnek a betegségek megelőzése, leküzdése és a téli tárolás veszteségének csökkentése érdekében, mert a korán ültetett növény korán fejezi be a vegetációt, s mielőtt az őszi esőzések beállnak, amelyek rámoassák a gombaspórákat a gumókra, a burgonyát már ki lehet szedni.

Mérlg és javaslatok

Ha megvizsgáljuk a feladatok teljesítésének mikéntjét és felmérjük az eredményt, jó érzéssel mondhatjuk, hogy a geryeszegi iskolai „mikrotéeszben“ elértük a célt — főleg az erkölcsi nevelés terén. A tanulók jókedvel és örömmel, nagy komolysággal és felelősségérzettel szervezik és vezetik a mindenkor esedékes munkákat. A munka minősége „jó“ és „nagyon jó“ osztályzatot kapott a patronáló termelőszövetkezet szakembereitől és a közgyűléstől.

Szoros kapcsolat alakult ki a „nagy“ termelőszövetkezet, a kísérleti állomás és kicsi tangazdaságunk között. A közös megbeszélések nemcsak megoldották a felmerült kérdéseket, hanem a gyermekek látókörének szélesedéséhez is hozzájárultak. Az ifjúsági szervezetben munkaelemzéseik során a pionírok és a KISZ-tagok hatá-

Fajtaösszehasonlító kísérletek

Fajta	Tövek száma parcellánként		Gumók száma parcellánként		Gumók súlya parcellánként (kg)		Hektáronkénti átlagtermés (kg/ha)		Átlagtermés (kg/ha)	Relatív termés (%)	A talajban a ve- getációidő alatt megromlott gumók (%)
	1973	1974	1973	1974	1973	1974	1973	1974			
Ostara	10	10	216	368	25,4	28	38 120	58 300	48 210	100	0,1
Braşovean	10	10	243	250	19,1	19	32 860	35 200	34 030	70,5	0,2
Măgura	10	10	331	234	15,5	19	31 000	39 500	35 250	73,1	0,8
Spartan	10	10	288	268	20,8	16	27 700	33 000	30 385	63	2,6
Sirtema	10	10	183	184	15,4	18	30 830	27 400	29 115	60,3	—
Gül Baba	10	10	223	220	11,1	16,5	22 330	35 100	28 715	59,5	0,1
Bintje	10	10	221	286	13,3	16,5	17 700	35 100	26 400	54,7	0,3
Urgenta	10	10	136	150	5,4	8	10 870	17 100	13 965	28,9	0,3
Helyi vegyes	10	10	86	176	2,1	10	4 333	16 600	10 466	21,7	0,6
Ressy	10	—	235	—	28,7	—	43 130	—	43 130	113	0,3
Desirée	—	10	—	266	—	—	—	62 400	62 400	107	0,5
Iarla	—	10	—	332	—	32	—	66 600	66 600	114	0,2

rozottan megbírálták a fegyelem- és szabálysértőket, javaslatuk pedig megszívlelendők és jók voltak: a közösségi munka erősítését, a közös javak gyarapítását, a fegyelmezett és szervezett munkavégzést, a szocialista elveken alapuló javadal-mazás megismerését szorgalmazták.

Mindaz az utóbbi években sok tanulónak segített a pályaválasztásban. Örven-detes tény, hogy egyre többen érdeklődnek a mezőgazdaság iránt, mezőgazdasági szakfőiskolákban tanulnak, majd az agronómiai fakultáson szeretnék folytatni tanul-mányaikat. Többen gépkezelők lesznek vagy más, ugyancsak a mezőgazdasággal kapcsolatban szakmák felé irányulnak. Az anyagi és erkölcsi haszon mellett ezt a szociológiai ténytet is a „mikrotézés” egyik lényeges eredményének tekinthetjük.

Az eltelt időszak ugyanakkor módot adott több probléma tisztázására, úgy-hogy itt bátorkodom néhány javaslatot megfogalmazni az iskolai mtsz-ek műkö-désének megjavítása érdekében. Tapasztalatból szölok, a gyakorlatban ellenőrzött tények alapján, s megemlítem, hogy mind megyei vezető szervünk, mind pedig az Országos Pionirtanács egyetértett a következőkkel:

— minden tanuló (de legalábbis minden pionír és KISZ-tag), minden oktató-parancsnok és osztályfőnök legyen tagja az iskolai „mikrotézésnek”; a vezető funk-ciókat tanulók töltsék be, a tanerőké legyen a tanácsadó és minőségellenőrző szerep;

— a tanerők és a mérnökök végezzék lelkiismeretesen a munkavédelmi fel-készítést, ellenőrizzék a szabályok betartását, s mindezt vállalják a személyes felelősséget;

— vigyázzanak arra, hogy ne terheljék túl a gyermekeket, biztosítsanak szá-mukra elegendő időt a tanulásra és a szórakozásra;

— a „mikrotézésben” termesztett növények legyenek jellemzőek az illető vi-dékre, s termesztésüknél alkalmazzák a legmesszebbmenően a korszerű agrotechni-kai szabályokat; hasznos, ha egyes növényfajtákat itt kísérleteznek ki, vagyis az iskolai kisgazdaságok legyenek a „nagy” mezőgazdasági termelősövetkezetek labo-ratóriumai;

— az illetékes megyei szervek bízzanak meg felkészült szakembert a kisgazda-ságok irányításával az iskola, a pionírszervezet, a KISZ és a „nagy” termelősö-vetkezet (sőt esetleg a kísérleti állomások) hozzájárulásának összhangba hozatala céljából.

Tapasztalataink azt igazolják, hogy a gornyeszegi iskolai mtsz keretében vég-zett oktató-nevelő tevékenység eredményes volt — mint országsszerte számos más hasonló egységben is. A nyári szünidőben tanulóink úgy jelentkeztek a „nagy” mtsz és az állami mezőgazdasági farm növényápolási idénymunkálatainak elvégzé-sére, mint már jelentős jártassággal és készséggel rendelkező kis szakmunkások.

Célunk az, hogy a kenyér egyre több és egyre fehérebb legyen, hogy fiatal-jaink együtt szívják magukba a kenyérteremtés szépségének élményét a szülőföld illatával.

Finna Géza